

Giải pháp ứng phó với ChatGPT trong dạy và học ở trường đại học

Lê Thị Lan Anh*

* Trường Đại học Dược Hà nội

Received: 6/4/2023; Accepted: 12/4/2023; Published: 28/4/2023

Abstract: At present, ChatGPT is interested so much by public opinions because of powerful features. In education and training, even though ChatGPT is not used widely, it is an avoidable trend. ChatGPT use brings not only advantages but also challenges, so education and training activities need to adjust. In this paper, the author makes short summary, points out the advantages and limitations of ChatGPT. Based on these results, 05 responsive solutions are proposed, and assignment writing is discussed shortly when learners use ChatGPT.

Keywords: ChatGPT, learners, teachers, education, training, responsive solutions, asigment.

1. Giới thiệu

Một trong những sản phẩm được dư luận quan tâm nhiều đó là ChatGPT [1] vì có những tính năng vượt trội. Trong giáo dục và đào tạo vẫn còn nhiều ý kiến tranh luận nên đưa ChatGPT vào sử dụng như thế nào để đáp ứng được kỳ vọng của mỗi cá nhân khi áp dụng các thành tựu là tất yếu. Chúng ta cần thống nhất rằng ChatGPT là một công cụ hỗ trợ đắc lực cho người dạy và người học. Khi đưa ChatGPT vào sử dụng các hoạt động về học và dạy cần phải điều chỉnh để phù hợp với môi trường dạy và học mới.

Bài viết này tóm lược về ChatGPT và sử dụng cho các hoạt động dạy và học; các lợi thế và hạn chế của ChatGPT; đề xuất giải pháp ứng phó khi người học sử dụng ChatGPT.

2. ChatGPT với dạy/học

2.1. Ứng dụng ChatGPT trong dạy/học

Được đánh giá là trí tuệ thông minh nhất thế giới hiện nay [2], có khả năng hiểu tốt các yêu cầu của người dùng và xử lý ngôn ngữ theo cách tự nhiên, tự học hỏi và cập nhật dữ liệu để phản hồi các yêu cầu, ChatGPT được đào tạo từ cơ sở dữ liệu Internet gồm 570 GB dữ liệu văn bản sách, Wikipedia, bài báo nghiên cứu, webtext, cũng như các nội dung bài đăng trực tuyến khác. Dự đoán có khoảng 300 tỷ từ được đưa vào hệ thống.

ChatGPT có thể thực hiện nhiều mục đích khác nhau như phục vụ khách hàng hay dùng cho mục đích cá nhân như giải bài tập, viết bài phân tích đoạn văn, lập trình bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau; sinh viên sử dụng giải bài tập về nhà, viết bài luận [2], sáng tác nhạc, làm thơ,...

Hơn nữa, GPT-4 có hàng loạt “siêu năng lực” mà các hệ thống AI hiện chưa thể đạt được và thể hiện hiệu suất ở cấp độ con người trong phần lớn kỳ thi học thuật và chuyên nghiệp như kỳ thi SAT, kỳ thi nâng cao (AP) ở các bộ môn Lịch sử Nghệ thuật, Sinh học, Giải tích và Hóa học kỳ thi sát hạch trở thành luật sư, thi Olympic Sinh học [3]. Qua đó thấy rằng ChatGPT là một sản phẩm do con người tạo ra, nó “thông minh” hơn, ít ra là về mặt hiểu ngôn ngữ và diễn đạt ngôn ngữ so với các AI trước đó.

ChatGPT có thể tham gia vào mọi hoạt động của người dạy và người học và sẽ ảnh hưởng như thế nào đến các hoạt động người dạy và người học. Việc sử dụng nó như thế nào để hiệu quả thì tùy thuộc vào mỗi cá nhân.

Người học khi tham gia một khóa học nào đó, các nhiệm vụ chính đó là: lên lớp; làm bài tập; viết luận,... Ngày nay trong lúc khoa học công nghệ phát triển, đặc biệt là mạng Internet đảm bảo điều kiện cho người học mọi lúc, mọi nơi và học bất cứ “cái gì” mà mình muốn. Người học có thể tham gia lớp học trực tiếp, online hay off-line. Điều đó tùy thuộc vào điều kiện của từng cá nhân.

Đối với người dạy học có các hoạt động chính như là: Tiến hành dạy học; Ra bài tập; Hỗ trợ và quản lý quá trình học tập của người học; đánh giá và phân loại năng lực của người học.

Từ các hoạt động trên, ta thấy rằng việc sử dụng ChatGPT là một công cụ đắc lực và hữu ích cho người dạy và người học.

2.2. Các lợi thế của ChatGPT

- ChatGPT có thể trả lời “mọi câu hỏi”: ChatGPT không chỉ trả lời được gần như mọi câu hỏi đưa ra

mà nó còn có thể tóm tắt văn bản, viết được tiểu luận, sáng tác văn thơ, viết lời bài hát, dịch xuôi ngược giữa nhiều ngôn ngữ và lập trình phần mềm. Gần như bất kỳ điều gì liên quan tới ngôn ngữ là ChatGPT đều có thể làm được.

- *ChatGPT là một cuốn bách khoa toàn thư:* Điểm khác biệt của nó so với Google là nó có thể tóm tắt thông tin, chọn lọc và tìm ra đúng cái chúng ta cần thay vì chỉ “tìm” và để việc chọn lọc thông tin cho người dùng - như kiểu Google. Muốn dùng kết quả đó cũng phải tinh chỉnh lại cho phù hợp thời gian, không gian (quan điểm tôn giáo, xã hội, chính trị, kinh tế, cơ quan v.v...).

- *ChatGPT là công cụ có giá trị cho người học muốn nâng cao hiểu biết về các môn học khác nhau, nâng cao kỹ năng viết và chuẩn bị cho các kỳ thi.*

- *Giúp người học tự học để nâng cao và cập nhật kiến thức:* Quá trình phát triển của con người là nhớ học và tự học. Khi còn đang ngồi trên ghế nhà trường, tự học là một trong những tiêu chí cốt lõi của sinh viên [4]. Vì thế, Nghị quyết số 29-NQ/TW với nội dung Đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục – Đào tạo. Nghị quyết đặt mục tiêu là vào năm 2030 Việt Nam đạt trình độ tiên tiến khu vực. Trong Nghị quyết nêu rõ đối với giáo dục phổ thông: “*Phát triển khả năng sáng tạo, tự học, khuyến khích học tập suốt đời*”; Đối với giáo dục đại học: *Tập trung đào tạo nhân lực trình độ cao, bồi dưỡng nhân tài, phát triển phẩm chất và năng lực tự học, tự làm giàu trí thức, sáng tạo của người học*”. Một trong 9 giải pháp đưa ra đó là: “*Hoàn thiện hệ thống giáo dục quốc dân theo hướng hệ thống giáo dục mở, học tập suốt đời và xây dựng xã hội học tập*”. ChatGPT là một công cụ hỗ trợ đắc lực cho những ai có mong muốn học tập suốt đời.

- *Giảm thời gian tìm kiếm:* Do có dữ liệu lớn và các thuật toán tìm kiếm đã được tối ưu nên người dùng có thể tìm kiếm trong vòng vài giây như chúng ta tìm kiếm một thông tin chỉ mất thời gian tính bằng giây. Ví dụ tìm kiếm thông tin về Trường Đại học Dược chỉ mất 0.46 giây với hơn 1 triệu kết quả (truy cập ngày 16/3/2023) như trong Hình 2.1.

About 1,150,000 results (0.46 seconds)
Bộ môn Lý luận chính trị - Trường Đại học Dược Hà Nội
hup.edu.vn
<https://hup.edu.vn/bo-mon-mac-le...>
Translate this page
Trường Đại học Dược Hà Nội. 13-15 Lê Thánh Tông Quận Hoàn Kiếm TP Hà Nội.
Điện thoại: (024) 382-545-39. Fax: (024) 3.826-4464, (024) 3933-2332.

Hình 2.1. Kết quả tìm kiếm thông tin Trường Đại học Dược Hà Nội

2.3. Những hạn chế của ChatGPT

- *ChatGPT chưa hoàn thiện vì dẫn đến trả lời sai:* nếu đưa ra những câu hỏi với các từ khóa không rõ ràng, chẳng hạn như câu hỏi về một nhân vật nổi tiếng nhưng trùng tên nhiều người, ChatGPT có thể đưa ra các thông tin không chính xác [2]. Các phần mềm sẽ luôn được cập nhật, hy vọng rằng các câu trả lời của ChatGPT càng về sau, càng có độ chính xác và sáng tạo hơn, an toàn hơn và phù hợp hơn với khả năng xử lý đa phương thức đầu vào [3].

- *ChatGPT vẫn thiếu trí tuệ cảm xúc, sự đồng cảm, sự trọn vẹn trong hiện diện, khả năng ra quyết định có đạo đức* mặc dù các công cụ AI như ChatGPT sở hữu lượng dữ liệu khổng lồ.

- *ChatGPT không thể cập nhật tức thì vì những hạn chế về dữ liệu đào tạo và thuật toán:* Các thông tin cần được cập nhật trên mạng toàn cầu, lúc đó ChatGPT mới có thể tìm kiếm và tổng hợp được. Trong trường hợp ngược lại, nếu thông tin không được cập nhật thì ChatGPT không thể tìm kiếm được.

- *ChatGPT làm suy giảm trí thông minh và sức sáng tạo của con người:* Khi họ có thể nhờ ChatGPT lên ý tưởng hoặc tạo ra các bài viết thay cho con người, khiến họ không còn phải động não suy nghĩ. Xa hơn ChatGPT còn gây ra sự lười suy nghĩ với người học và lười chuẩn bị từ phía người dạy.

- *Tính lặp:* Vì sử dụng cùng bộ dữ liệu và thuật toán, nên tính lặp trong lúc đưa ra sản phẩm của ChatGPT rất cao. Ví dụ, nếu chúng ta ra một đầu bài cho ChatGPT viết một báo cáo hay làm thơ, thì nhiều từ ngữ sẽ được lặp lại trong cả 02 sản phẩm đó. Đặc biệt là có N người ở các hoàn cảnh, vị trí khác nhau cùng sử dụng ChatGPT để viết báo cáo cũng chủ đề thì tác giả chắc chắn rằng N báo cáo ấy sẽ trùng nhau rất nhiều.

3. Các giải pháp để ứng phó khi người học sử dụng ChatGPT

Trong thời gian trước mắt, khi mà nền tảng của nền giáo dục vẫn là xếp loại và đánh giá năng lực của người học dựa trên các bài luận và bài kiểm tra thì AI sẽ đặt ra thách thức không nhỏ. Một số giải pháp đánh giá chính xác thực lực của học viên đó là:

- *Thay đổi cách ra đề với số liệu cập nhật:* Người dạy có thể ra một đề bài cho một nhóm người để dễ dàng phát hiện ra sử dụng ChatGPT như đã nói ở phần 2.3. Hơn nữa với

những đầu bài có tính cập nhật thì ChatGPT rất khó có thể thực hiện cập nhật tức thì - "Zero-update".

- *Thay đổi cách kiểm tra đánh giá:* Không thể kiểm tra đánh giá theo kiểu mô tả, trình bày hay tái hiện lại nữa mà cần có công cụ, hình thức, cách thức như kết hợp nhiều hình thức kiểm tra với nhau, thừa nhận việc viết luận, tạo lập văn bản chỉ là một sản phẩm, ngoài ra yêu cầu người học phải tạo lập những sản phẩm khác kèm theo.

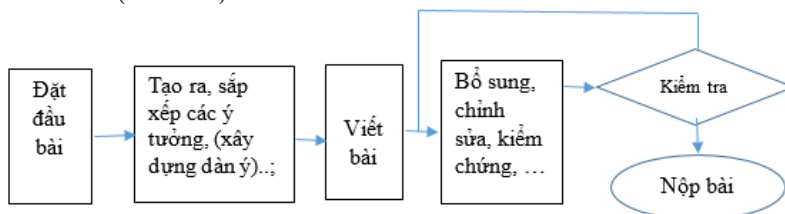
- *Sử dụng các giải pháp truyền thống và khắt khe hơn:* Yêu cầu xây dựng ý tưởng ngay trên lớp; Viết tay, kiểm tra,... Cách thức hiệu quả nhất để răn đe, ngăn chặn việc các học viên lạm dụng AI là kiểm tra ngẫu nhiên, kiểm tra vấn đáp tác giả của những bài viết có dấu hiệu của việc dùng AI để đạo văn.

- *Thay đổi cách dạy:* Trước đây theo kiểu cung cấp thông tin thì giờ phải dạy cách tìm kiếm, tạo ra thông tin, phân tích, xử lý thông tin.

- *Sử dụng công nghệ:* Tái định nghĩa «đạo văn», dùng công nghệ trị công nghệ Turnitin, GPTZero phát hiện ra «sản phẩm <chế biến> bởi AI bởi nó tính lặp lại nhất định, chung chung theo xác suất tối ưu.

4. Một ví dụ về sử dụng ChatGPT trong viết luận

Việc sử dụng công nghệ phải đúng mục đích và có tính nhân văn, không nên quá lạm dụng chúng vì mục đích khác như lừa dối trong khoa học hay giáo dục. Mặt khác, con người cần học cách san sẻ bớt trách nhiệm, công việc cho trí tuệ nhân tạo. Sau đây, tác giả đưa ra một ví dụ về viết bài luận khi sử dụng ChatGPT (hình 2.2).

Hình 2.2: Sử dụng ChatGPT trong viết luận

Quá trình viết bài luận có thể tóm tắt gồm 05 bước chính:

Bước 1: Đặt đầu bài. Tuy thuộc vào yêu cầu của môn học, giảng viên sẽ đặt đầu bài cho người học.

Bước 2: Xây dựng dàn ý. Quá trình này do người học thực hiện. Trên cơ sở đầu bài đặt ra người học phải xác định các từ khóa liệt kê đầy đủ nhất của chủ đề, từ đó tạo ra các ý tưởng và sau đó sắp xếp lại các ý tưởng để có tính logic.

Bước 3: Viết bài. Quá trình này có thể sử dụng tư duy, kỹ năng của bản thân cùng với sự hỗ trợ của công cụ như ChatGPT để hỗ trợ và tạo dựng bài viết

thô. Người học cần đặt những câu hỏi chính xác và đầy đủ chi tiết để có những câu trả lời chính xác.

Bước 4: Bổ sung, hiệu chỉnh, kiểm chứng - Quá trình này là do người học thực hiện. Nhiệm vụ của người viết là tiếp tục gọt rửa nó để từ bài viết thô trở thành một sản phẩm của chính mình, mang dấu ấn riêng, mang suy nghĩ riêng thể hiện giá trị cốt lõi của người viết thì ChatGPT không thể làm được.

Bước 5: Kiểm tra bài viết. Trong quá trình này việc kiểm tra các số liệu, minh chứng mà ChatGPT đã trích xuất là cần thiết vì ChatGPT không trích dẫn nguồn.

Cuối cùng là nộp bài cho giảng viên.

Qua ví dụ trên, chúng ta thấy rằng ChatGPT có thể tham gia rất tích cực vào tất cả 04 mà người học tiến hành. Tuy vậy, với người dạy cũng có thể tham khảo ChatGPT để ra một đầu bài thú vị và chính xác hơn cho người học làm bài.

5. Kết luận

Bài viết này chỉ ra một số ưu điểm và một bất lợi của ChatGPT. Đặc biệt, bài viết này cũng đề xuất 05 giải pháp ứng phó với người học sử dụng ChatGPT đó là: Thay đổi cách ra đề thi với số liệu cập nhật; Thay đổi cách kiểm tra, đánh giá; Sử dụng các giải pháp truyền thống; Thay đổi cách dạy; và sử dụng công nghệ. Tác giả cũng đã đưa ra một ví dụ cụ thể khi sử dụng ChatGPT trong viết luận. Người học nên sử dụng ChatGPT để triển khai tất cả các bước trong viết luận. Nhưng cần thống nhất rằng kết quả có

được từ ChatGPT là sản phẩm thô, cần gọt rửa, bổ sung để sản phẩm đó trở thành sản phẩm mang tính đặc trưng của người viết.

Tài liệu tham khảo

[1] Introducing ChatGPT, <https://openai.com/blog/chatgpt>.

[2] Quang Huy, *ChatGPT - Trí tuệ nhân tạo được đánh giá thông minh bậc nhất hiện nay, đang khiến cả thế giới "đảo lộn" và cũng gây ra không ít lo ngại. Vậy ChatGPT là gì? Cùng tìm hiểu qua bài viết dưới đây*, <https://dantri.com.vn/suc-manh-so/nhung-dieu-can-biet-ve-chatgpt-tri-tue-nhan-tao-dang-dao-lon-the-gioi-20230131171355340.htm>.

[3] Bảo Lâm, *Siêu AI GPT-4 ra mắt* <https://vnexpress.net/sieu-ai-gpt-4-ra-mat-4581416.html>.

[4] Trung ương (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*, Hà Nội.